

MAKTAB GEOGRAFIYA TA’LIMIDA MOBIL ILOVALARDAN FOYDALANISH

Madiyar Abdullayev

Chirchiq davlat pedagogika universiteti tadqiqotchisi

www.geograf.uz@gmail.com

Hozirgi kunda iqtisodiyotning barcha sohalarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalardan foydalanish darajasi o’smoqda. Ayniqsa ta’lim sohasida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ta’lim sifatining oshishiga va ma’lumotni chuqur o’rganib olishiga yordam beradi. Bu borada mobil ilovalardan foydalanish ta’limda juda katta qulayliklar yaratadi.

Mobil ilova (inglizcha: Mobile app) — ma’lum bir platforma (iOS, Android, Windows Phone va boshqalar) uchun ishlab chiqilgan smartfonlar, planshetlar va boshqa mobil qurilmalarda ishlashga mo’ljallangan dastur hisoblanadi. Ko’pgina mobil ilovalar qurilmaning o’zida oldindan o’rnatiladi. Ularni App Store, Google Play va boshqalar kabi onlayn dastur do’konlaridan bepul yoki pullik yuklab olish mumkin. Dastlab, mobil ilovalar elektron pochmani tezda tekshirish uchun ishlatilgan, ammo ularning yuqori talablari boshqa sohalarda ham kengayishiga olib keldi. Keyinchalik esa ta’lim jarayonida qo’llash imkoniyatlari kengaydi.

Ta’limda mobil ilovalardan foydalanish bir qator sabablarga ko’ra dolzarb va talabgir bo’lib qolmoqda. Mobil telefonlar va planshetlar kundalik hayotimizning ajralmas qismiga aylandi. Ko’pgina ta’lim jarayonining ishtirokchilari mobil qurilmalardan foydalanish imkoniyatiga ega, bu esa ta’lim olishni yanada qulaylashtiradi. Mobil ilovalar yordamida istalgan joyda va istalgan vaqtda ta’lim olish imkoniyati mavjud. Shuningdek uning yordamida ta’limga oid materiallarni o’rganishi, topshiriqlarni bajarishi, video darsliklar bilan tanishishi, animatsiyalar va o’yinlarni o’ynashi mumkin bo’ladi. Bu esa o’quv jarayonini yanada qiziqarli qiladi

Maktab geografiya ta’limi jarayonida mobil ilovalardan foydalanish ko’plab afzalliklarga ega, xususan:

-Masofaviy ta’lim: Mobil ilovalar o’quvchilarga maktabdan va sinfdan tashqarida ta’lim olish imkonini yaratadi. Fan va mavzuga oid onlayn darslar, videofilmlar, interfaol materiallar va topshiriqlarga kirishni ta’minlashi mumkin;

-O’quv resurslari: Mobil ilovalar vositasida o’quv materiallari, elektron darsliklar, ma’lumotnomalar, ensiklopediyalar va boshqa axborot resurslaridan foydalanish imkonini beradi;

“GEOGRAFIYA – KELESHEKKE KÓZ-QARAS”

atamasındađı Respublikalıq kólemdegi ilimiy-teoriyalıq konferenciya

-*O‘quv jarayonini tashkil etish:* Mobil ilovalar yordamida ta‘lim beruvchi, ta‘lim oluvchilarga ishlar ketma-ketligi va o‘z vaqtlarini tartibga solish vazifasiga yordam beradi. Unda turliu kalendar funksiyalari, belgilangan sanalar uchun eslatmalar, vazifalar va dars jadvallarini taklif qilishlari mumkin;

-*Ta‘lim olish vositalari:* Mobil ilovalar ta‘lim oluvchilarga elektron xaritalar, geografiya faniga oid o‘lchov asboblari, lug‘atlar, matematik kalkulyatorlar, tarjimonlar, foto muharrirlar, topshiriqlar va o‘quv materiallarini yanada samarali bajarishga yordam beradigan o‘quv vositalarini taklif etadi;

-*Ta‘limiy o‘yinlari:* Mobil ilova yordamida ta‘limiy o‘yinlarni o‘ynash o‘quv jarayonini qiziqarli amalga oshirishga yordam beradi. Ta‘limda bunday o‘yinlar tanqidiy fikrlash, mantiqiy fikrlash va boshqa ko‘nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi;

-*Muloqot va hamkorlik vositasi:* Mobil ilovalar o‘qituvchilar, o‘quvchilar va ota-onalarning o‘zaro muloqotini ta‘minlaydi.

Mamlakatimizda ta‘lim tizimi uchun 2022-2026 yillarga mo‘ljallangan Milliy o‘quv dasturi ishlab chiqildi. Unga ko‘ra har bir fanlar bo‘yicha o‘quv metodik majmualar shakllantirilishi nazarda tutilgan. Umga ko‘ra quydagilar ishlab chiqiladi:

- Darslik – o‘quvchi uchun;
- Mashq daftari – o‘quvchi uchun;
- Metodik qo‘llanma – o‘qituvchi uchun;
- Multimediali ilova (mobil ilova) – o‘quvchi uchun.

Yangi Milliy o‘quv dasturiga asoslangan holda maktab geografiya ta‘limiga 7-sinf (Materiklar va okeanlar tabiiy geografiyasi) va 10-sinf (Jahon iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi) uchun o‘quv metodik majmualar shakllantirildi.

Milliy o‘quv dasturi asosida ishlab chiqilgan Multimediali ilova (mobil ilova) axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida o‘quv faniga oid materiallarni davlat ta‘lim standarti va o‘quv dasturiga mos ravishda yorita oladigan, o‘quv fanini samarali o‘zlashtirishga va o‘quvchilarning mustaqil ta‘lim olishiga ko‘maklashuvchi interaktiv elektron axborot-ta‘lim resursi hisoblanadi.

10-sinf geografiya darsligi asosida “Geografiya 10” multimediali ilovasi ya‘ni mobil ilova ishlab chiqildi va Play Market orqali foydalanuvchilarda taqdim etildi (1-rasm).

“GEOGRAFIYA – KELESHEKKE KÓZ-QARAS”

atamasındađı Respublikalıq kólemdegi ilimiy-teoriyalıq konferenciya

1-rasm. “Geografiya 10” mobil ilovasining umumiy interfeysi.

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.Respublikatalimmarkazi.Geografiya10>

“Geografiya 10” mobil ilovasi quydagi 7 ta menyudan tashkil topgan:

- Mamlakatlar;
- Bayroqlar;
- Poytaxtlar;
- Mosini top-1;
- Mosini top-2;
- Transport tarmoqlar;
- Irqlarga mos atamani toping.

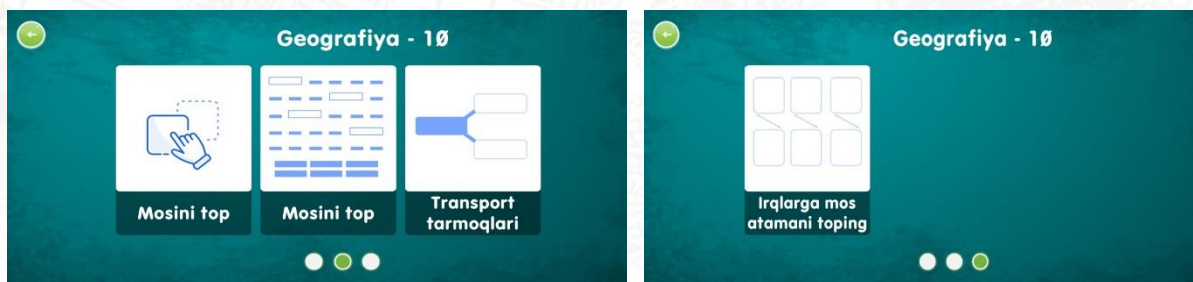
Har bir menyu ichida mavzuga mos holda topshiriqlar berilgan. O‘quvchilar darsda o‘tilgan mavzuga mos holda topshiriqlarni bajarishlari mumkin (2-rasm).

2-rasm. “Geografiya 10” mobil ilovasidagi menyular.

“GEOGRAFIYA – KELESHEKKE KÓZ-QARAS”

atamasındađı Respublikalıq kólemdegi ilimiy-teoriyalıq konferenciya

Mobil ilovada o‘quvchi o‘zi tanlagan mavzuni tanlaydi va topshiriqni bajarish jarayonini boshlaydi. Aytalik, o‘quvchi miqyosiga ko‘ra 3 ta din turiga javoblarni moslashtirishi kerak bo‘lsa, pastki qismda joylashgan dini nomini kerakli joyga joylashtirishi zarur bo‘ladi (3-rasm).

3-rasm. “Geografiya 10” mobil ilovasidagi topshiriq.

O‘quv-metodik majmualardagi mobil ilovalarning maqsadi zamonaviy fan va texnika rivojini hisobga olgan, xalqaro talablarga javob beradigan kompetensaviy yondashuv talablari asosida o‘quv materiallari mazmuni va sifatini takomillashtirish, ilg‘or xorijiy tajribani samarali tatbiq etish hisoblanadi.

Xulosa qilib aytish mumkinki, geografiya ta‘limida mobil ilovalardan foydalanish o‘qituvchilar va o‘quvchilarda uchun keng imkoniyatlar ochib beradi. Mobil ilovalar asosida ta‘lim muassasalarida o‘quv jarayonini tashki etish, o‘quv materiallarini fanning so‘ngi yutuqlari asosida tezkor tarzda yangilab borish bilan bog‘liq bir qator yangiliklar tug‘diradi. Eng asosiysi ta‘limda mobil ilovalardan foydalanish asosida o‘quv jarayonining individuallashtirishiga olib keladi. Buning natijasida o‘quvchi mustaqil ishlashi natijasida individual ishlash qobiliyati rivojlanadi, o‘zlashtirish ko‘rsatkichlari rivojlanadi. Mobil ilovalar tarkibiga kiritilgan nazorat ishlari esa o‘zlashtirish

“GEOGRAFIYA – KELESHEKKE KÓZ-QARAS”

atamasındađı Respublikalıq kólemdegi ilimiy-teoriyalıq konferenciya

jarayonini monitoringini olib borishi bilan amaliy ahamiyatga egadir. Ta’limda mobil ilovalardan foydalanish maxsus joy, qo’shimcha imkoniyat, joy tanlamasligi bilan ahamiyatlidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ishmuhamedov R.J., Abduqodirov A.A., Pardayev A.X. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. –T.; 2008. -180 b.
2. Qurbonniyozov R. Geografiya o’qitish metodikasi. –Urganch: 2001. –212 b.
3. Fedorko V. va boshq. Geografiya. 10-sinf uchun darslik / — Toshkent: Respublika ta’lim markazi, 2022. — 192 b
4. Mo’minov O. Geografiya ta’limi metodikasi. –T.: O’qituvchi, 1986. –B. 208.
5. www.wikipedia.org.